

Algemeen

foto's pcfruit

Extreme weersomstandigheden

Een gedachtewisseling over risicobeheer

23 juni 2016 rond 22 uur. Een enorme storm met hevige onweer raasde over Limburg en liet een ongezien spoor van vernieling achter. De weken voordien kregen we massa's neerslag te verwerken. Het gevolg? Fruitplantages raakten volledig vernield. De schade loopt op tot enkele miljoenen euro's. Kan je als fruitteler zulke schade in de toekomst vermijden? Of hoe kan je het financiële leed in zulke omstandigheden verzachten? Inge Moors, gedeputeerde voor Landbouw en Platteland van de provincie Limburg nodigde op 8 juli vertegenwoordigers van de fruitteeltsector, deskundigen van pcfruit en weerman Ruben Weytjens uit op een gedachtewisselingsmoment.

Welke schade door storm?

Dany Bylemans, algemeen directeur pcfruit: 'Door de storm van 23 juni ontstond op tal van plaatsen in Limburg schade aan hagelnetten, tunnels, regenkappen, bomen, vruchten ... De economische impact zal nog minstens de volgende jaren duidelijk voelbaar zijn. Op veel plaatsen zijn de fruitplantages volledig vernield. Er zit niets anders op dan de bomen – vaak nog niet afgeschreven – op te ruimen en de percelen opnieuw aan te planten. Bovendien loeren er nog heel wat gevaren om de hoek: elke wonde kan een ingang zijn voor bacterievuur. Bacterievuur is dit jaar duidelijk aanwezig, onder meer in meidoorn. Er zijn al een aantal plantages waar het enige advies is: rooien. Niet-geplukte kersen kunnen ook een gevaar zijn, ze hebben een grote aantrekkingskracht op *Drosophila suzukii*. Naar schatting werden 40% van de fruittelers (bron: verzekerden hagelschade) geconfronteerd met hagelschade. Het departement Landbouw en Visserij schat dat een productiegebied van 6500 ha in het gebied ligt waar de storm door trok.'

Er wordt verwacht dat de frequentie van zwaardere buien gaat toenemen. Dit is natuurlijk geen goed nieuws voor de fruitteler. Het is belangrijk om er rekening mee te houden.

Ruben Weytjens

Hoe ontstaat dit extreme weer?

Ruben Weytjens, weerkundige: 'Ik zie de verklaring voor dit extreem weer in de klimaatopwarming. Temperatuurmetingen vertellen ons dat het begin van de 20e eeuw veel koeler was dan de tweede helft. In 2015 is de temperatuur nog veel sneller omhoog gegaan. Hogere temperatuur betekent meer verdamping. Warme lucht kan meer vocht bevatten. Warme lucht stijgt en wat naar boven gaat moet ook weer een keer naar beneden ...

Hagel: Bij sterke buien gaat de warme lucht heel snel omhoog. Een druppeltje wordt ijs. Dit valt naar beneden en gaat weer naar omhoog waar het een nieuw laagje ijs verkrijgt. Dit zie je aan de kringen in de hagelbollen. Dit

scenario herhaalt zich een aantal keren waardoor er hagelbollen kunnen ontstaan van 5 cm groot.

Wind: Vaak denken mensen dat de schade door wind het gevolg is van tornado's, maar in 8 op de 10 gevallen ontstaat deze schade door valwinden. Die ontstaan door verdampende regen in droge lucht. Een valwind 'valt' razendsnel recht naar beneden en verspreidt zich dan horizontaal verder. Hierdoor kan je verklaren dat een hele reeks bomen in dezelfde richting omliggen.

Je kan niet van tevoren aangeven waar die extreme situaties zich exact gaan voordoen. Dat kan je niet voorspellen via weerkaarten. Er wordt ook verwacht dat de frequentie van zwaardere buien gaat toenemen. Dit is natuurlijk geen goed nieuws voor de fruitteiler. Het is belangrijk om er rekening mee te houden. Bij de Pukkelpopstorm en de storm van 23 juni is het uitzonderlijk dat er zulke grote gebieden betrokken zijn. Ik vrees er voor dat dit in de toekomst wel vaker zal kunnen voorvallen over grotere oppervlakten.'

Hoe beschermen tegen hagelschade?

Hagelkanon?

Met een weerman rond de tafel, werd al snel de vraag gesteld: werkt een hagelkanon? Ruben Weytjens: 'Ik zeg je met zekerheid dat een hagelkanon niet werkt. De geluidsgolf geraakt niet tot in de kern van de bui. Een motor van een Boeing 747 maakt veel meer geluid. En een ijsblokje in je drankje op een terras breekt ook niet als zo'n vliegtuig voorbij komt. De nuttigheid van hagelkanonnen valt zeer moeilijk te meten. Vorige eeuw is er in Oostenrijk een studie naar gevoerd, er werd geen enkel verband gevonden. Alle meteorologen wereldwijd zijn het ermee eens: dit werkt niet. Ook niet als de buien zeer laag hangen. Een donderslag – veel luider dan een kanon en een Boeing 747 – is toch ook niet in staat om hagel weg te houden.'

Ik zeg je met zekerheid dat een hagelkanon niet werkt.

Ruben Weytjens

Hagelnet?

'Opvallend in Limburg is dat er zo weinig overkappingen zijn' stelt Dany Bylemans van pcfruit. 'Bijvoorbeeld in deze provincie is slechts 5 % van de kersen overkapt, in Nederland is dit meer dan 75 %. Slechts 150 ha (2%) van de Limburgse appelen en peren staan onder een hagelnet. In Nederland is dit 900 ha (10%) (Bron cijfers: NFO, 2015). 39 % van de aardbeien in Limburg staan onder tunnel. In Antwerpen is dit 71 % en in West-Vlaanderen meer dan 95%. Ik vraag me af hoe dit komt? Is de Limburgse fruitteiler niet voldoende overtuigd van het nut ervan? Te weinig ondernemend? Of zijn er onvoldoende investeringsmogelijkheden?'

Je hoeft geen serieus stormweer te hebben om de investering van zo'n overkapping terug te verdienen, bijvoorbeeld dankzij de hogere verkoopprijs (bv. +40 cent/kg) van je aardbeien onder bescherming.

Dany Bylemans

Fruittelers aan tafel zien enkele mogelijke verklaringen: 'In West-Vlaanderen waren eerder al veel overkappingen voor tomaten. Dat verklaart misschien het hogere aantal daar in vergelijking met Limburg. Aardbeienoverkappingen zijn sowieso een garantie voor een betere oogst, maar bij overkappingen bij kersen kan je evengoed vorst hebben. En je zit er ook met deze moeilijkheid: vaak worden kersenvormen te groot voor overkapping. Plus je hebt een vergunning nodig voor overkappingen/hagelnetten. Ze mogen niet hoger zijn dan 3,5 meter. Hier zitten grote verschillen in regelgeving tussen de gemeenten.'

Dany Bylemans: 'Overkappingen bieden al voordelen als er zware regenval is. Zo kan dankzij aardbeientunnels (6.500 euro per ha) de verkoopprijs van aardbeien een meerwaarde van 8.000 euro per ha leveren. Of dankzij overkappingen (overkapping kersen: 35–50.000 euro/ha) kan je je kersen langer laten hangen, zodat ze dikker worden en meer opbrengen.

Hier kan dit 7.000 euro meeropbrengst per ha betekenen (27.000 euro als er veel gebarsten kersen zijn). Misschien moeten we deze extra voordelen van overkappingen bij aardbeien en kersen meer benadrukken?'

Tussenkost Rampenfonds

Het noodweer werd erkend als algemene ramp. Meer info over de tussenkost via het Rampenfonds lees je op pagina 28.

Verzekeren tegen schade?

Hagelverzekering?

Dany Bylemans: 'Een hagelverzekering heeft 1 groot nadeel: bij zware hagel schade heb je geen oogst. Dat voel je ook weer in de veiling. De veiling kan minder verkopen en de vertrouwde kopers zoeken dan mogelijk alternatieven ... In Vlaanderen ben je momenteel niet automatisch verzekerd tegen schade aan constructies zoals hagelnetten en overkappingen. Als zo'n investering tegen de grond gaat, is dat natuurlijk een enorm financieel verlies.' François Huyghe, studiedienst Boerenbond: 'De vakgroep Fruitteelt van Boerenbond doet het voorstel om hagelnetten en overkappingen ook verzekerd te maken.'

Verzekeren tegen andere schade?

Wat verzekeringen tegen weersomstandigheden betreft, kan je in Vlaanderen als fruitteiler enkel een hagelverzekering (exclusief hagelnetten en overkappingen) afsluiten. Je kan je niet verzekeren tegen bijvoorbeeld zware wind, droogte, water ...

François Huyghe: 'Wij willen een stimulerend beleid via private verzekering. We vragen dat diegenen die zich verzekeren tegen storm, droogte, wateroverlast ... hiervoor subsidies zullen ontvangen. Natuurlijk moeten er dan verzekeringen beschikbaar zijn. Dat is niet evident. Maatschappijen staan hier niet voor te springen. Daarom zijn we voorstander dat het Rampenfonds in de toekomst zou optreden als herverzekeraar om een brede weersverzekering betaalbaar te maken. Ook Europa stuurt aan op meer private verzekering.

Maar niet iedereen is voorstander van een brede weersverzekering omdat er dan veel discussie kan ontstaan n.l. te natte of te droge percelen, stropdassen bij vorst ...'

Voorts lanceerden fruittelers tijdens de gedachtewisseling dit voorstel naar de coöperatieven: 'Onderhandel mee met een organisatie zoals OFH, aan een verzekering inclusief overkappingen en hagelnetten', waar deze laatsten wel oor naar hadden.

Wij zijn voorstanders van een subsidiëring van verzekeringen. Om die verzekeringen betaalbaar te maken, zou het Rampenfonds kunnen optreden als herverzekeraar.

François Huyghe

Nieuwe kansen?

Veel schade. Grote verliezen. Op dit moment zien we allemaal negatieve gevolgen van dit noodweer. 'Maar, is dit tegelijk ook niet het moment voor opportuniteiten?' vraagt Dany Bylemans zich af. 'Misschien moeten we nu op zoek gaan naar nieuwe technieken om in de toekomst zulk noodweer de baas te blijven. Waarom slaan we niet een volgende stap in technologie over en nemen we een serieuze voor-sprong? Ik denk dan bijvoorbeeld aan regelbare hagelnetten op peer. Constant een net over peren kan negatief zijn

voor de vruchten. Maar een hagel-net dat automatisch toegaat indien dit nodig is, of regelbaar is via smartphone klinkt wel interessant. Of er bestaat het 'sluitend warenhuis', van een Canadese firma. Dit is een hogere constructie over een grotere oppervlakte. Dit kan tal van voordelen voor kleinfruit betekenen. Wij volgen deze ontwikkelingen alleszins nauw op. Op dit moment zal zo'n constructie zeker duur zijn, maar de prijs hiervoor kan zakken. Dan denk ik ook aan dat andere probleem waar onze regio mee geconfronteerd wordt: het hoog aantal residuen. We leven nu eenmaal in een klimaat waar dit niet anders kan. Maar misschien moeten we voorloper worden in nieuwe systemen en mogelijkheden om met minder residuen te werken? Ook hier is investeren in onderzoek van groot belang om de technische en financiële haalbaarheid na te gaan.'

De toelichtingen en discussies tijdens de gedachtewisseling op 8 juli hebben tot een aantal actiepunten geleid.

Inge Moors

Actiepunten

Tijdens deze vergadering-gedachte-wisseling werden een aantal actiepunten geformuleerd. Gedeputeerde Inge Moors liet naderhand weten dat reeds deze acties ondernomen werden:

- Het verlenen van administratieve ondersteuning aan de lokale bestu- ren bij de verwerking van de land- bouwschadedossiers.
- Het opzetten van een dienstverle- ningssysteem om getroffen landbou- wers te ondersteunen bij de opruim- werkzaamheden.
- Minister Joke Schauvliege ontving een schrijven met de aandachtspun- ten die vanuit de vergadering ten aan- zien van de Vlaamse overheid zijn geformuleerd:
  - Snelle erkenning als ramp en vlotte afhandeling van de schadedossiers
  - Versnelde uitbetaling VLIF-dossiers en inzet VLIF als terugbetalingsbuf- fer
- Aandringen bij de financiële instel- lingen op een soepele houding bij kredietaflossingen door getroffen bedrijven.
- Neutralisatie van de geïmpacteerde MAP-meetpunten ten gevolge van de weersomstandigheden van mei/juni.

Inge Moors: 'Tot slot wil ik nog mee- geven dat onze financiële steun aan pcfruit vzw gehandhaafd blijft en dat we onderzoeken op welke manier we bestaande financieringskanalen kun- nen inzetten om innovaties rond risi- cobeheer en de beheersing van water en erosie te versnellen.'

Hilde Van Vinckenroye
Redactie Fruitteeltnieuws

Alle actuele en interessante nieuwe soorten
aardbeiplanten, aspergeplanten en frambozenplanten

LONGCAHNE plus
FRIGO vers
PLUG Erzy
WH

VISSERS PLANT INNOVATORS
Midden Peelweg 10 • NL-5966 RE AMERICA
T +31 (0)77 464 81 00 • F 31 (0)77 464 81 01
info@vissers.com • www.vissers.com

PubliFRUIT

Kleine aankondigingen: Leden kunnen kleine aankondigingen in dit blad plaatsen: maximum 3,5 cm hoogte op een kolom- breedte van 5,5 cm. Prijs: € 15.